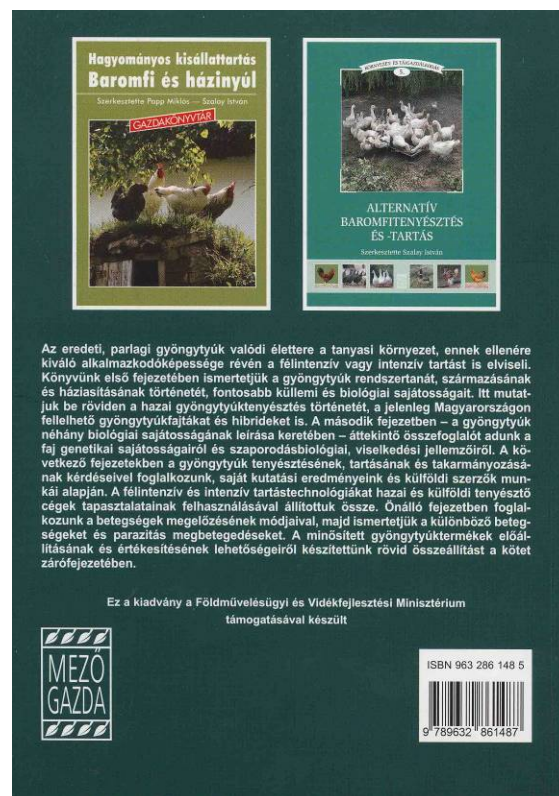
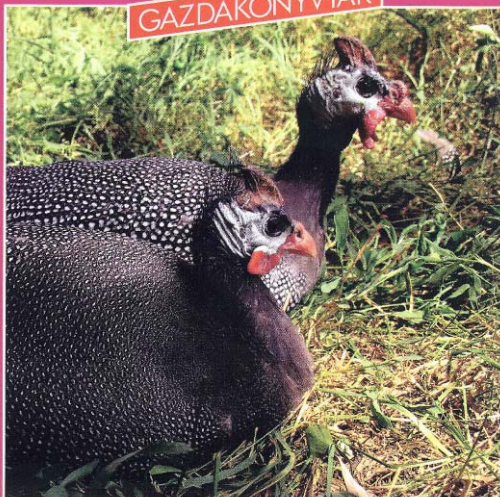

Szalay István – Barna Judit – Körösiné Molnár Andrea

A gyöngytyúk

GAZDAKÖNYVTÁR

Az eredeti, parlági gyöngytyúk valódi élettere a tanyasi környezet, ennek ellenére kiváló alkalmazkodóképessége révén a félintenzív vagy intenzív tartást is elviseli. Könyvünk első fejezetében ismertetjük a gyöngytyúk rendszertanát, származásának és háziasításának történetét, fontosabb küllemi és biológiai sajátosságait. Itt mutatjuk be röviden a hazai gyöngytyúk-tenyésztés történetét, a jelenleg Magyarországon fellelhető gyöngytyúkfajtákat és hibrideket is. A második fejezetben – a gyöngytyúk néhány biológiai sajátosságának leírása keretében – áttekintő összefoglalót adunk a faj genetikai sajátosságairól és szaporodásbiológiai, viselkedési jellemzőiről. A következő fejezetekben a gyöngytyúk tenyésztésének, tartásának és takarmányozásának kérdéseivel foglalkozunk, saját kutatási eredményeink és külföldi szerzők munkái alapján. A félintenzív és intenzív tartástechnológiákat hazai és külföldi tenyésztő cégek tapasztalatainak felhasználásával állítottuk össze. Önálló fejezetben foglalkozunk a betegségek megelőzésének módjaival, majd ismertetjük a különböző betegségeket és parazitás megbetegedéseket. A minősített gyöngytyúktermékek előállításának és értékesítésének lehetőségeiről készítettünk rövid összeállítást a kötet zárófejezetében.

Ez a kiadvány a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával készült

ISBN 963 286 148 5

A KÖNYV BEVEZETŐJÉBŐL

A gyöngytyúk ellentmondásaiban is legkülönösebb háziszárnyasunk. Afrikából származik, de nem eredeti élőhelyén háziasították. Háziasításának több ezer éves története során tenyésztésével alig foglalkoztak, így megőrizte félvad természetét, és megjelenésében is szinte változatlan maradt. Különböző színváltozatai ma még elsősorban díszbaromfiként kerülnek forgalomba, sajátos hangja viszont kifejezetten kellemetlen lehet, és semmiképpen nem „díszmadárhoz illő”. Az eredeti, parlági gyöngytyúk igényli a korlátlan szabad területet, valódi élettere a tanyasi környezet, ezért a vidéki baromfiudvarokon is alig fordul elő. Ennek ellenére, kiváló alkalmazkodóképessége révén, a félintenzív vagy intenzív tartást is elviseli. A gyöngytyúktermékeket a legigényesebb piacokon is keresik, hiszen minőségük egyedülálló. Ugyanakkor tény az is, hogy a gyöngytyúk tenyésztésének és tartásának módjait a tenyésztők, húsának és tojásának minőségét pedig a vásárlók alig ismerik.

A gyöngytyúkban és termékeiben rejlő lehetőségek feltárása az említett ellentmondások feloldásának egyik fontos eszköze lehet. A Mezőgazda Kiadó, a Magyar Kisállatnemesítők Génmegőrző Egyesülete (MGE) és kis szerzői csapatunk ezért vállalkozott egy – máig hiánypótlónak tekinthető – tanulmánykötet összeállítására, melynek tárgya kizárólag a gyöngytyúk. Könyvünk első fejezetében ismertetjük a gyöngytyúk rendszertanát, származásának és háziasításának történetét, fontosabb küllemi és biológiai sajátosságait. Itt mutatjuk be röviden a hazai gyöngytyúk-tenyésztés történetét és a jelenleg Magyarországon forgalomban lévő gyöngytyúkfajtákat és hibrideket is. A második fejezetben – a gyöngytyúk néhány biológiai sajátosságának leírása keretében – áttekintő szakirodalmi összefoglalót adunk a faj genetikai sajátosságairól, és érintjük szaporodásbiológiai, viselkedési és egyéb jellemzőit. A következő fejezetekben a gyöngytyúk tenyésztésének, tartásának és takarmányozásának fontosabb kérdéseivel foglalkozunk, részben saját kutatási eredményeinkre, részben külföldi szerzők munkáira alapozva. A félintenzív és intenzív tartástechnológiákat hazai és külföldi tenyésztő cégek szakanyagaiból állítottuk össze. Önálló fejezetben foglalkozunk a gyöngytyúk egészségügyével. Ennek keretében külön hangsúlyozzuk a betegségek megelőzésének módjait, majd ismertetjük a gyöngytyúkban is előforduló nem fertőző- és fertőző betegségeket és parazitás megbetegedéseket. A termelés minőségbiztosítása, a minősített termékek előállításának és értékesítésének lehetőségei minden ágazatban kulcskérdésként merülnek fel. Erről készítettünk rövid

összeállítást a kötet záró fejezetében. A minőségbiztosítás általános európai előírásai és módszerei mellett javaslatot teszünk a gyöngytyúktermékek minőségbiztosítási rendszerére, bemutatjuk az évtizedek óta sikeresen működő, francia *Label* rendszer gyöngytyúkra vonatkozó előírásait, és tárgyaljuk a gyöngytyúktermékek piaci lehetőségeit.

A gyöngytyúk sajátosságainak, tenyésztésének, tartásának, takarmányozásának, továbbá a termékek minőségbiztosításának és piaci lehetőségeinek eddigieknél lényegesen bővebb ismertetése reményeink szerint segítséget nyújt ahhoz, hogy a XXI. század kezdetén a tenyésztők véglegesen felfedezzék ezt az ellentmondásaiban is különleges baromfifajt. Meggyőződésünk, hogy a gyöngytyúkgazat sikeres lesz, és ehhez átalakuló mezőgazdaságunk is megfelelő háttérrel jelent a jövőben. A speciális, különleges minőséget és egészséges táplálékot egyaránt nyújtó, természetes körülmények között előállított *öko-*, *bio-* vagy *natúr* termékek egyre jelentősebb piaci előnyt élveznek az intenzív baromfitartásból származó termékekkel szemben. A természetes tartásmódok az állatok igényeit és az állatvédelmi követelményeket is jobban kielégítik. A gyöngytyúk – viselkedése, természete és életmódja alapján – természetes, szabad tartásra kifejezetten alkalmas, szinte arra született. Reméljük tehát, hogy a gyöngytyúk – a régi magyar baromfifélék nagy családjának részeként – a többfunkciós mezőgazdaság vidékfejlesztési, környezet- és tájvédelmi feladatainak ellátásában, a differenciálódó, sokszínű mezőgazdasági vállalkozások fejlesztésében és a hagyományos családi vegyes gazdaságok megőrzésében is fontos szerepet játszik majd.

Gödöllő, 2004. augusztus 24.

A szerzőtársak nevében:
Dr. Szalay István
az MGE elnöke

TARTALOM

BEVEZETÉS (Szalay István)

A GYÖNGYTYÚK ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE (Szalay István)

- A gyöngytyúkok rendszertani besorolása
- A gyöngytyúk származása, házasítása és elterjedése
- A hazai gyöngytyúktenyésztés rövid története
- A házasított gyöngytyúk általános leírása, színváltozatai
- A Magyarországon forgalomban lévő gyöngytyúkfajták

A GYÖNGYTYÚK FONTOSABB BIOLÓGIAI SAJÁTOSÁGAI (Szalay István)

- A gyöngytyúk néhány genetikai sajátossága
- A gyöngytyúk fontosabb szaporodásbiológiai sajátosságai
- A gyöngytyúk néhány alkati sajátossága
- A gyöngytyúk viselkedése, szokásai

A GYÖNGYTYÚK TENYÉSZTÉSE (Szalay István, Barta Ildikó, Kisné, Do thi Dong Xuan)

- Gyöngytyúktenyésztés a kisgazdaságokban
- Gyöngytyúkok tojástermelése különböző tartásban
- Iparszerű (intenzív) gyöngytyúktenyésztés

A GYÖNGYTYÚKOK TARTÁSA (Szalay István, Barta Ildikó)

- Gyöngytyúknevelés
- Gyöngytyúktartás különböző környezetben
- Ökológiai gyöngytyúktartás

A GYÖNGYTYÚK TAKARMÁNYOZÁSA (Kőrösiné, Molnár Andrea)

- A gyöngytyúk táplálkozása őshazájában, a szavannán
- A gyöngytyúk táplálkozási szokásai
- A gyöngytyúkhizlalás takarmányozási kérdései
- Tenyészutánpótlás és a tenyészgyöngytyúkok takarmányozása

A GYÖNGYTYÚK BETEGSÉGEI ÉS A VÉDEKEZÉS LEHETŐSÉGEI *(Barna Judit)*

A betegségek megelőzése

A gyöngytyúk nem fertőző betegségei

A gyöngytyúk gyakrabban előforduló fertőző betegségei

Parazitás betegségek

GYÖNGYTYÚKTERMÉKEK, MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS

Minőségbiztosítás a baromfitermék-előállításban *(Mézes Miklós)*

A francia Label gyöngytyúk minőségbiztosítási rendszere *(Kisné, Do thi Dong Xuan, Szalay István)*

A gyöngytyúktermékek piaci lehetőségei *(Székelyhidi Tamás)*

FELHASZNÁLT IRODALOM